TRAFIKKONTORET

TJÄNSTEUTLÅTANDE
Dnr T 05-330-233
2005-06-30

Kontaktperson
Göran Westberg
Avdelningen för trafikplanering
Telefon: 08-508 273 61
goran.westberg@tk.stockholm.se

Till
Trafiknämnden 2005-08-29

SL:s trafikförändringar 2006. Svar på remiss.

Förslag till beslut

Trafiknämnden beslutar att som svar på SL:s remiss över trafikförändringar år 2006 överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande.

Per Aronson

Anette Scheibe

Sammanfattning

SL har i ett brev daterat 2005-03-08 inbjudit staden m.fl. att lämna synpunkter på kommande års kollektivtrafikutbud. Brevet har vidareremitterats till samtliga stadsdelsnämnder. I brevet emotses prioritering av de viktigaste satsningarna och synpunkter på trafik till nybyggnadsområden, buss-, lokaltågs- och tunnelbanetrafik, trafikantanläggningar samt tillgänglighet, taxesystem m.m.

I tjänsteutlåtandet yttrar sig kontoret över förslag till trafikförändringar under de kommande två till åren. Trafikkontoret konstaterar vidare att frågor av lokal karaktär hanteras bäst vid överläggningar direkt mellan SL och nämnderna. Remissyttrandena kommer därför att översändas till SL för vidare handläggning av dessa frågor.

För stadens del är nya bostäder en högt prioriterad fråga. Kontoret anser att större bostadstillskott inom stadsdelarna måste följas upp med förstärkning av kollektivtrafiken för att svara upp mot ambitionerna om ett ökat kollektivt resande.

Kontoret önskar en utvärdering av stombusstrafiken som startade 1998.

Bilaga 1: SL:.s brev med inbjudan till yttrande över trafikförändringar 2006
Bilaga 2: Handikappsrådets yttrande i ärendet.

När den nya Årstabron öppnas för trafik spårtrafik vid årsskiftet och fler tåg per timme kan angöra Stockholms Central anser kontoret att pendel- och regionaltåg bör prioriteras.

Ett antal stadsdelnämnder önskas mer kollektivtrafik till sjöss inom staden. Kontoret konstaterar att denna typ av trafik ligger utanför SL:s verksamhetsuppdrag.

De funktionshindrades behov måste prioriteras tydligare så att SL når sitt mål med handikappanpassning av verksamheten till år 2010. Upprustning av bytespunkter är en angelägen del i utbudet inte minst för handikappade. Vidare bör barn och ungdomars skolresor kvalitetssäkras.
I samband med att SL tar s.k. smarta kort i bruk under år 2006 vill kontoret peka på behovet av en taxesamordning över länsgränser där kortet kan få stor betydelse för resandeutvecklingen.

Bakgrund

AB Storstockholms lokaltrafik (SL) arbetar med två planeringsdokument, dels en strategisk plattform och dels utbudsplaner för buss och spårtrafik. Den strategiska plattformen omfattar perioden 2005-2015 medan utbudsplanerna är årsvisa med utblickar på två till tre år.

SL har i ett brev daterat 2005-03-08 inbjudit kommuner och övriga remissinstanser att inkomma med förslag till trafikförändringar år 2006. Kontoret har i sin tur remitterat tillgängligt remissmaterial till samtliga stadsdelsnämnder och stadens handikappråd. Ärendet kommer att föredras vid kollektivtrafikutskottets möte 2005-08-23.

I remissbrevet anför SL att mot bakgrund av SL:s begränsade ekonomiska resurser kan SL nu inte utlova någon förändring i utbudet av kollektivtrafik. Möjligheten till besparingar kommer att prövas i SL:s budgetarbete för kommande år. SL efterlyser därför förslag till omfördelningar och besparingar som kan förbättra kollektivtrafiken. Remissinstanserna ombeds att prioritera de viktigaste satsningarna och lämna synpunkter på följande trafikområden:

- Nybyggnadsområden med inriktning på bostäder, arbetsplatser och handelsplatser
- Busstrafik
- Lokaltågstrafik
- Tunnelbane-/Pendeltågstrafik
- Trafikantanläggningar
- Övrigt; tillgänglighet, trygghet, taxesystem m.m.

Trafikkontorets synpunkter

Avgränsning i utlåtandet

Flera av stadsdelsnämndernas förslag och synpunkter är av den arten att de måste ses på länge sikt. Kontoret har valt att i detta utlåtande endast behandla förslag som ryms inom ramen för utbudsplanen d.v.s. på ett till tre års sikt**.** De långsiktiga planeringsfrågorna studeras i en särskild grupp med representanter för kontoret, stadsbyggnadskontoret, regionplane- och trafikkontoret och SL. Detta arbete kommer att senare presenteras för kollektivtrafikutskottet och trafiknämnden.

I remissvaren redovisas i flera fall frågor av lokal karaktär vilka bäst hanteras vid överläggningar mellan SL och stadsdelsnämnderna respektive kollektivtrafikutskottet. Kontoret kommer att översända inkomna yttranden till SL för vidare handläggning.

Beträffande frågan om omfördelning av resurser finner kontoret, i likhet med stadens stadsdelsnämnder, att underlag saknas för att göra väl avvägda omprioriteringar inom kollektivtrafiken. Kontoret konstaterar att det finns brister, men vill inte i detta läge ta ställning för eventuella neddragningar på ett håll till förmån för satsningar på ett annat håll.

Nybyggnadsområden

För att få samordning på mellan kollektivtrafik och ny arbetsplats- och bostadsbebyggelse önskar flera stadsdelsnämnder ett fördjupat samarbete med SL. Kontoret anser att ett fördjupat samarbete skapar bättre förutsättningar att planera utbudet av kollektivtrafik. Formerna för detta arbete bör utvecklas gemensamt mellan trafik-, mark-, stadsbyggnadskontor och stadsdelförvaltningarna.

En av staden högt prioriterad uppgift är byggande av nya bostäder. Under mandatperioden skall 20.000 nya bostäder byggas. Detta tillskott kommer att kräva satsningar på ny- och förstärkt kollektivtrafik till och från flera områden. Kollektivtrafiken bör ligga i fas med inflyttningen. För att svara mot de behov som bostadsbyggandet medför krävs särskilda analyser av inflyttningen i flera av de tillkommande nybyggnadsobjekten. Totalt beräknas cirka 20.000 personer flytta in i nya lägenheter till och med år 2007. Kontoret vill framhålla följande områden där prognoserna pekar på mer än 1.000 nyinflyttade per område under 2005 och 2006. Det gäller Gärdet, Hässelby Gård och Lilla Essingen. På nordvästra Kungshomen beräknas cirka 1.300 personer flytta in. Liljeholmen bedöms få cirka 3.500 nya invånare. I Södra Hammarbyhamnen bedöms cirka 5.600 personer flytta in.

Busstrafik

Utvärdering av stombusstrafiken

Trafik på stombusslinjer har skett sedan 1998. Syftet med denna trafik är att skapa snabba, gena och bekväma resor. Linjerna är tydligt utpekade genom sin avvikande färg på bussar och utformning av hållplatsmarkeringar med för innerstadsbussarna elektronisk trafikantinformation om avgångstider. Den utan konkurrens mest frekventerade linjen är nummer 4 och därefter kommer linje 3. I ytterstadsdelarna finns nu linjerna 172, 173, 177, 178. Beslut har fattats om kommande linje 179.

Kontoret anser att denna typ av linjetrafik har medfört en tydlig förbättring och överskådlighet för resenärerna, vilket också avspeglas av ett ökat passagerarantal. I syfte att klarlägga effekter av trafiken och eventuellt ta avstamp för ny stombusstrafik bör en utvärdering göras gemensamt av SL och kontoret. I detta arbete bör undersökas om busstrafiken har uppfyllt de målsättningar som uppställts. Övriga frågor som bör analyseras är om linjedragningen bör behållas eller förändras i något avseende, turtäthetsfrågor, hållplatsavstånd, hållplatslägen m.m.

Trafik under miljöavgiftsförsöket

Redan före miljöavgiftsförsökets start kommer SL att förstärka kollektivtrafiken med 16 nya busslinjer för direkttrafik mellan förortscentra och innerstaden. Denna trafik startar den 22 augusti. Dessutom kommer viss annan kollektivtrafik att förstärkas. I skrivande stund finns inget besked om var och i vilken omfattning så kommer att ske. Kontoret anser att det är mycket bra att kollektivtrafiken förstärks utöver nämnda direktbusslinjer. Kontoret konstaterar att sådana förändringar kan påkalla ändringar i gatunätet för att upprätthålla god framkomlighet. Om det blir aktuellt med större förändringar bör besked om dessa annonseras tydligt till trafikanterna samt diskuteras med kontoret och berörda stadsdelsnämnder/förvaltningar.

Pendeltågstrafik

Den nya Årstabron öppnas fullt ut för trafik vid kommande årsskifte. Tågtrafiken på södra stambanan kan därmed öka till och från Centralen med tre tåg per timme, vilket skapar nya möjligheter för ökat resande med tåg. Genom en utbyggnad av spårsystemet vid Tegelbacken kommer antalet tåglägen att öka med ytterligare fyra per timme. Ombyggnaden beräknas bli klar vid årsskiftet 2006/2007. För kontorets del prioriteras de nya tåglägena för förstärkningar av pendeltågs- och regionaltågtrafiken, då dessa bidrar till att minska biltrafiktrycket mot stadens centrala delar. Tillsammans med nya pendeltågsvagnar skapar utökningen incitament för ökat kollektivresande. Det är kontorets förhoppning att den utökande spårkapaciteten och de nya vagnarna skall förbättra regulariteten på främst pendeltågen.

Årstabergs pendeltågsstation
När stationen öppnas vid årsskiftet 2005/2006 skapas nya resrelationer. Mot denna bakgrund har SL ställt i utsikt att lägga om viss linjetrafik med inriktning mot att stationen blir en bytespunkt. Kontoret har i tidigare yttranden över utbudsplaneförslag efterlyst ett samarbete om de förändringar som aktualiseras vid öppnande vid stationen. Detta önskemål kvarstår.

Spånga pendeltågsstation
I Lunda finns arbetsplatser och nya bostäder uppförs närmast pendeltågsstationen. För att få en förbättrad kollektivtrafik bör prövas om en västlig stationsingång kan anläggas för att korta gångavståndet från Lunda.

Kollektivtrafik till sjöss

Flera stadsdelsförvaltningar har framfört förslag om att färjeförbindelser eller motsvarande sjötrafik bör etableras mellan stadsdelar där så är möjligt. Kontoret har ställt frågan om sjötrafik till SL vid flera tillfällen men erhållit svaret att denna typ av samfärdsel åligger det landstingsägda Waxholms Ångfartygs AB (Waxholmsbolaget). SL behandlar därför inte i sjötrafik i sin utbudsplan. Waxholmsbolaget bedriver trafik mellan Slussen och Allmänna gränd på Djurgården, Strömma kanal mellan Nybroviken och Allmänna gränd samt trafikkontoret genom Ressel Consulting AB mellan Hammarby sjöstad och Norra Hammarbyhamnen. Ressel Consulting AB bedriver vidare i egen regi trafik mellan Hammarby Sjöstad och Nybroviken.

Regionplane och trafikkontoret (RTK) har utrett förutsättningarna för båttrafik på de inre vattenvägarna mellan olika stadsdelar i främst de centrala delarna som mellan Södermalm, Kungsholmen och Norrmalm (RTK PM 3: 2005). Av RTK:s utredning framgår att sjötrafik kan vara ett en ersättning eller komplement till landtrafik vid större bostadsexploateringar. Utredningsarbetet har dock inte påvisat några samhällsekonomiskt lönsamma linjer. För att båttrafik skall bli konkurrenskraftig krävs främst att tidsvinster skall uppkomma jämfört med landbaserad trafik. Trafikkontoret kan därför inte förorda sådan trafik på sätt som föreslagits för t.ex. nordvästra Kungsholmen.

Trafikantanläggningar, tillgänglighet, trygghet, taxesystem m.m.

Allmänt
För en attraktiv kollektivtrafik fordras en helhetssyn på hela resan från start till mål. Klotter och annan störande smuts bör inte finnas på hållplatser och stationer eller i bussar och spårfordon. Väl synliga tidtabeller och/eller elektroniska informationstavlor och högtalare såväl på hållplatser och i fordon underlättar för den resande att planera sin resa. En viktig länk i resan är bytespunkten mellan olika färdmedel. Upprustning av bytespunkter krävs både inom söder- och västerort.

Tillgänglighet för funktionshindrade

De handikappades särskilda behov bör uppmärksammas. Information bör ges om bytespunkter där omstigning kan ske utan att nyttja trappor. Rörelsehindrade, rullstolsburna och synskadade behöver ramper och hissar i högre utsträckning än andra resenärer. Dessa grupper har dock inte identiska behov utan måste ses som separata grupper med sina respektive behov. För alla bytespunkter som tunnelbane- och pendeltågsstationer krävs hissar. En plan efterlyses för upprustning av bl.a. bytespunkterna Akalla, Högdalen, Kista, Skärholmen, Spånga och Älvsjö med hänsyn till målåret 2010 för handikappanpassning av färdmedlen.

Barn och ungdom

De unga är en kollektivtrafikberoende grupp. God kollektivtrafik till skolor, daghem, idrottsplatser, museer och andra samlingsplatser förbättrar barnens rörelsefrihet. Brist på kollektivtrafik tvingar fram fler bilar i boendemiljöerna och försämrar barnens rörelsefrihet. Busshållplatser och stationer bör utformas så att de ger trygga och säkra förhållanden utifrån barn och ungdomars förutsättningar att förstå trafiken. När många barn och ungdomar samlas vid en viss hållplats kan behov föreligga av större ”trafikantyta” än vad som normalt krävs vid en ordinär hållplats. Vidare kan räcken eller andra skyddsanordningar behövas. Siktförhållanden kan också behöva anpassas då barn inte har samma längd som vuxna. Säkerheten hos skolskjutsar och linjetrafik bör kvalitetssäkras.

Trafikantinformation

För att öka andelen resor med kollektivtrafik är det viktigt att synliggöra kollektivtrafiken, även på platser där trafikanter primärt inte söker information om kollektivtrafik. Sedan år 2000 samarbetar Stockholms stad med Vägverket region stockholm och Stockholms lokaltrafik inom arbetet trafiken.nu och webbsidan www.trafiken.nu. Det är kontorets uppfattning att SL bör delta mer aktivt i samarbetet så att webbsidan utvecklas både vad gäller vägtrafikdelen och kollektivtrafikdelen. Trafiken.nu har som målgrupp flexibla arbetspendlare som väljer att resa både med bil och med kollektivtrafik till och från arbetet.

Kontoret anser att en samlad bild av tillgänglig kollektivtrafik utgör en väsentlig punkt för att öka kollektivtrafikens attraktivitet både för de land- och sjöburna trafikslagen. Sambandet mellan trafikslagen kan förbättras och tydliggöras genom bl.a. genom webbsidan www.trafiken.nu.

Biljettsystemet Smarta kort

Under år 2006 börjar SL installera ett nytt biljettsystem med ”Smarta kort”. Korten är utrustade med ett chip istället för med magnetremsa. Till en början är det tänkt att det nya systemet inte skall innebära annan förändring än utbyte av kort, rabattremsor och biljetter. Kontoret är positivt inställt till en utveckling av biljettsystemet. Med smarta kort skapas bättre förutsättningar för gränsöverskridande trafik mellan flera operatörer och huvudmän för kollektivtrafiken. Under år 2006 kommer Upplandspendeln Upptåget att förlänga sin trafik från Norra Uppland via Uppsala till Upplands Väsby.

Kontoret anser att betalsystemen bör samordnas mellan huvudmännen med Smarta kort för bättre tillgänglighet till arbetsplatserna i norrort där Kista är en viktig målpunkt. Med Smarta kort öppnas även förutsättningar för betalsystem för kollektivtrafik med andra tjänster, t.ex infartsparkering med eluttag för motorvärmare.

Trafikkontorets förslag till beslut

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar att som svar på SL:s remiss över trafikförändringar år 2006 överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande.

SLUT